

Інститут гуманітарних та соціальних наук

Спеціалізація:

Соціальна робота

(код 231/0903)

Спеціальність:

Соціальна робота

(код 231)

Галузь знань:

Соціальна робота

(код 23)

Перелік дисциплін

для вступу на навчання за освітньою програмою підготовки магістр

- **Актуальні проблеми соціального забезпечення**
- **Актуальні проблеми соціальної роботи I**
- **Актуальні проблеми соціальної роботи III**
- **Вступ до практичної соціальної роботи**
- **Методи соціальних досліджень**
- **Питання неповносправності в соціальній роботі**
- **Поведінка людини і соціальне оточення в соціальній роботі**
- **Політика соціального забезпечення**
- **Посередництво та вирішення конфліктів**
- **Соціальна політика в Україні**
- **Соціальна робота з дітьми та сім'ями**
- **Соціальна робота з організаціями та громадами**
- **Теорії і методи соціальної роботи**
- **Феміністичні аспекти соціальної роботи**

Дисципліна: Актуальні проблеми соціального забезпечення

Розділ 1. Соціальний розвиток

- § 1. Поняття соціального розвитку
- § 2. Визначення, цілі, характерні ознаки, цінності та принципи соціального розвитку
- § 3. Історія соціального розвитку
- § 4. Потреба в соціальному розвитку
- § 5. Стратегії соціального розвитку
- § 6. Інституційний підхід та його три програмні риси
- § 7. Три типи продуктивістських програм

Розділ 2. Глобалізація та інтернаціоналізація соціальної роботи

- § 1. Визначення глобалізації
- § 2. Позитивні та негативні наслідки глобалізації
- § 3. Деякі глобальні проблеми та їх побічні наслідки.
- § 4. Шляхи зміцнення міжнародного аспекту соціальної роботи
- § 5. Міжнародна співпраця. Міжурядові та волонтерські організації

Розділ 3. Соціальна робота і глобалізація світової економіки

- § 1. Глобалізація ринкових економік та її соціальні наслідки
- § 2. Світовий Банк та Міжнародний Валютний Фонд
- § 3. Програми структурної перебудови та їх вплив на добробут людей у країнах Третього Світу

Розділ 4. Сталий розвиток

- § 1. Навколишнє середовище і розвиток.
- § 2. Концепція сталого розвитку
- § 3. Цілі політики розвитку та захисту навколишнього середовища

Розділ 5. Феміністична перспектива

- § 1. Жінки і економіка: зміна моделі
- § 2. Значення зайнятості жінок у виробництві для руйнування патріархальних структур
- § 3. Нерівність серед жінок
- § 4. Фемінізм, соціальний розвиток і соціальна робота

Розділ 6. Громадська дія, направлена на виживання, відновлення і сталий соціальний розвиток

- § 1. Міжнародний огляд розвитку громад
- § 2. Важливість проектів, що сприяють розвитку і збільшенню прибутків членів громади
- § 3. Дві стратегії відбудови громади: традиційний шлях орієнтації на потреби, та шлях зосередження на можливостях громади
- § 4. Громадянське суспільство: модель і теорія

Література

1. Пейн М. Сообщество как основа социальной политики и социального действия / М. Пейн // Взаимосвязь социальной работы и социальной политики. – М. : Аспект Пресс, 1997. – С. 44-50.
2. Семигіна Т. Робота в громаді : практика й політика / Т. Семигіна. – К. : вид. дім «КМ Академія», 2004.
3. Дікон Б. Глобальна соціальна політика / Б. Дікон, М. Халс, П. Стабс. – К. : Основи, 1999.
4. Семигіна Т. Соціальна політика у глобальному вимірі / Т. Семигіна. – К., 2003.

Дисципліна: Актуальні проблеми соціальної роботи I

Розділ 1. Визначення насильства

- § 1. Характерні ознаки домашнього насильства
- § 2. Типи насильства
- § 3. Види насильства
- § 4. Причини домашнього насильства
- § 5. Цикл насильства

Розділ 2. Учасники насильства

- § 1. Типові характерні риси суб'єктів жорстокого поведіння
- § 2. Тривога та агресія: страх соціального невдоволення
- § 3. Психосоціальна характеристика жертв насильства
- § 4. Жорстоке поведіння із старшими людьми

Розділ 3. Наслідки домашнього насильства

- § 1. Психологічні наслідки сексуального насильства
- § 2. Наслідки тривалих відносин домашнього насильства
- § 3. Сповзання в трясовину

Розділ 4. Втручання у випадках домашнього насильства

- § 1. Роль помічника у роботі із жертвами домашнього насильства
- § 2. Особистий план безпеки. План самозахисту
- § 3. Специфіка консультативного діалогу у роботі з жертвами домашнього насильства
- § 4. Правила спілкування з жертвою домашнього насильства

Література

1. Кун Д. Основы психологии: Все тайны поведения человека. Психологическая энциклопедия / Д. Кун. – 3-е изд. – 2003.
2. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг. – 7-е междунар. изд. – 2003.
3. Клонигер С. Теории личности: познание человека / С. Клонигер. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2003.
4. Москаленко В.Д. Программа социальной работы с семьями больных алкоголизмом / В.Д. Москаленко. – М., 1992. – 80 с.
5. Наркотичні речовини та залежність від них. – К., 1998. – 40 с.
6. Нарушения, связанные с потреблением алкоголя / под ред. Дж. Едварда. – Женева, 1978. – 140 с.

Дисципліна: Актуальні проблеми соціальної роботи III

Розділ 1. Вступ до курсу. Етіологія залежності

- § 1. Загальний вступ до курсу, ознайомлення з метою та завданнями курсу та його оцінюванням
- § 2. Залежність від психоактивних речовин, як галузь діяльності соціальної роботи
- § 3. Етіологічні моделі. Основні теоретичні концепції щодо факторів ризику виникнення залежності та основні підходи до лікування залежних осіб
- § 4. Біологічні, психологічні та соціальні фактори виникнення залежності

Розділ 2. Визначення та епідеміологія залежності від психоактивних речовин

- § 1. Визначення залежності від психоактивних речовин та міфи щодо залежності від психоактивних речовин. Природа залежності. Стадії виникнення залежності
- § 2. Наркоманія, токсикоманія, полінаркоманія. Особливості розвитку наркоманій і токсикоманій
- § 3. Класифікація психоактивних речовин: депресанти центральної нервової системи, снодійні та седативні засоби, психостимулятори, опіоїди, галюциногени, канабіоїди, анаболітичні стероїди, леткі розчинники та їх основні властивості. Особливості наркотичного сп'яніння – фізичні та психологічні прояви наркотичного сп'яніння
- § 4. Толерантність до наркотичних речовин. Стадії виникнення залежності: початок вживання, експериментування, соціальне вживання, вживання, що увійшло в звичку, надмірне вживання, хвороблива пристрасть

Розділ 3. Соціальні теорії та моделі залежності. Ролі, які може виконувати соціальний працівник в роботі з залежними від психоактивних речовин клієнтами

- § 1. Системна та екологічна теорії, когнітивно-біхевіоральна теорія, психодинамічна теорія, психологічна, біологічна та генетична теорії, соціокультуральна та субкультуральна теорія. Моральна модель та їх основні положення щодо залежності від психоактивних речовин
- § 2. Ролі соціальних працівників в роботі з залежними від психоактивних речовин клієнтами: менеджер, представник інтересів, консультант-клініцист, учитель соціальних та адаптативних змін

Розділ 4. Інші види залежностей. Теоретична парадигма психологічних залежностей

- § 1. Особливості психологічної залежності. Залежність від їжі, булімія та анорексія. Залежність від азартних ігор – «гемблінг», залежність від роботи - працеголізм, залежність від кохання та сексу

§ 2. Психодинамічна теорія, навчально-біхевіоральна теорія, когнітивна теорія особистості, системна теорія та їх використання в роботі з залежними клієнтами

Розділ 5. Психологічні механізми залежності

§ 1. Утворення психологічних механізмів залежності від психоактивних речовин: мінімізація, раціоналізація, ілюзії і заперечення, інтелектуалізація, відвертання уваги, фантазування або магічне мислення. Використання цих механізмів клієнтами, залежними від психоактивних речовин. Розпізнавання дій механізмів. Методи роззброєння цих механізмів

Розділ 6. Жінки і залежність від психоактивних речовин

§ 1. Історичний вплив на розвиток жіночої залежності

§ 2. Біологічні відмінності чоловічого та жіночого організму. Вплив гендерних ролей на розвиток залежності. Вплив віку та досвіду на розвиток залежності. Соціальні та медичні характеристики вживання жінками психоактивних речовин. Сором, провина, та соціальне осудження як фактори ризику розвитку залежності

Розділ 7. Вплив залежності від психоактивних речовин на родину

§ 1. Родинний гомеостаз. Проблеми в сім'ях, пов'язані з вживанням психоактивних речовин: психологічні, проблеми зі здоров'ям членів родини, сімейний бюджет, проблеми із законом

§ 2. Співзалежність та її ознаки. Типові помилки дружин та матерів, залежних від психоактивних речовин осіб

§ 3. Сімейні ролі та родинні традиції. Діти з родин, де є проблема залежності. Етапи роботи з сім'ями, де живуть люди із залежністю

§ 4. Дорослі діти алкоголіків. Як подолати співзалежність та змінити сімейні ролі

Розділ 8. Моделі роботи з клієнтами, залежними від психоактивних речовин

§ 1. Основи індивідуальної роботи з клієнтом, залежним від психоактивної речовини, основи групової роботи з клієнтами, залежними від психоактивних речовини

§ 2. Типи груп, які використовуються при роботі з клієнтами. Групи, які працюють за 12-кроковою програмою, та інші типи груп самопомогі. Розглядаються передумови та історія виникнення таких груп, їх характеристика, переваги та недоліки

§ 3. Обмеження соціального працівника в роботі з клієнтами, залежними від психоактивної речовини

Розділ 9. Соціальна робота з клієнтами, залежними від психоактивних речовин, інфікованими ВІЛ та хворими на СНІД

§ 1. Шляхи передачі ВІЛ/СНІДу. Особливості інфікування жінок, дітей, гомосексуалістів, хворих на гемофілію. СНІДофобія

§ 2. Особливості передтестового та післятестового консультування. Соціально-психологічні проблеми ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД людей

§ 3. Програма зменшення шкоди та метадонова програма

Розділ 10. Інтервенція

§ 1. Визначення інтервенції, мета інтервенції. Модель інтервенції Джонсона

§ 2. Колективна інтервенція. Створення команди для проведення ефективної інтервенції. Правила проведення інтервенції. Ефективність інтервенції. Вживання конфронтації під час проведення інтервенції

§ 3. Робота з опором. Мотиваційне інтерв'ю

Розділ 11. Профілактика та освіта в галузі роботи з залежністю від психоактивних речовин

§ 1. Рівні профілактики і стратегії втручання. Первинна профілактика, вторинна профілактика, третинна профілактика. методи та підходи до профілактики: інформаційний підхід, соціально-профілактичний підхід, медико-біологічний підхід

§ 2. Моделі профілактики: модель моральних принципів, модель залякування, модель фактичних знань, модель афективного навчання, модель покращення здоров'я, профілактична робота з позицій підходу нормалізації

§ 3. Особливості профілактичної роботи з клієнтами різних вікових груп, профілактика в групах ризику, профілактика в громаді

Розділ 12. Соціальна політика у сфері проблем алкоголізму та наркоманії та її зв'язок із соціальною роботою

§ 1. З'ясування поняття «алкогольна» та «наркотична політика», основні положення щодо

алкогольної політики, на яких базується політика розвинених країн. Тенденції щодо наркотичної політики у Європейських державах, приклади політики європейських країн щодо наркотиків

§ 2. Огляд нормативних актів, що регулюють діяльність на ринку алкоголю та тютюну в Україні. Аналіз законодавства України стосовно наркотичних речовин. Закон України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів»

§ 3. Роль соціального працівника у впливі на соціальну політику і ставлення суспільства до проблеми

Література

1. Кун Д. Основы психологии: Все тайны поведения человека. Психологическая энциклопедия / Д. Кун. – 3-е изд. – 2003.
2. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг. – 7-е междунар. изд. – 2003.
3. Клонигер С. Теории личности: познание человека / С. Клонигер. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2003.
4. Москаленко В.Д. Программа социальной работы с семьями больных акоголизмом / В.Д. Москаленко. – М., 1992. – 80 с.
5. Наркотичні речовини та залежність від них. – К., 1998. – 40 с.
6. Нарушения, связанные с потреблением алкоголя / под ред. Дж. Едварда. – Женева, 1978. – 140 с.

Дисципліна: Вступ до практичної соціальної роботи

Розділ 1. Поняття „соціальна робота” та актуальність її розвитку в Україні

- § 1. Визначення соціальної роботи
- § 2. Природа соціальної роботи
- § 3. Функції соціальної роботи
- § 4. Суміжні науки і суміжні професії
- § 5. Визначальні характеристики соціальної роботи

Розділ 2. Фах „соціальна робота”: мета, фокус, сфери.

- § 1. Мета соціальної роботи
- § 2. Фокус соціальної роботи: „особа в середовищі”
- § 3. Ключові фактори, що впливають на соціальну роботу
- § 4. Поняття професійних сфер соціальної роботи

Розділ 3. Історія виникнення та розвитку соціальної роботи

- § 1. Передісторія виникнення соціальної роботи як фаху – західний досвід
- § 2. Розвиток соціальної роботи в Україні

Розділ 4. Цінності та етика соціальної роботи

- § 1. Визначення цінностей соціальної роботи
- § 2. Огляд основних цінностей соціальної роботи
- § 3. Етична дилема і кроки її вирішення

Розділ 5. Соціальний захист – контекст практики соціальної роботи

- § 1. Поняття „соціальний добробут” і програми соціального добробуту
- § 2. Типи соціальних програм
- § 3. Потреби людей
- § 4. Основні сектори соціальних служб та їх роль

Розділ 6. Загальна практика соціальної роботи

- § 1. Визначення поняття „загальна практика соціальної роботи”
- § 2. Огляд складових загальної практики соціальної роботи
- § 3. Рівні втручання в соціальній роботі

Розділ 7. База знань для загальної практики соціальної роботи

- § 1. Рівні знань, які використовуються в соціальній роботі

Розділ 8. Теорії соціальної роботи. Системна та екологічна перспективи

- § 1. Екологічний і системний підходи в соціальній роботі
- § 2. Застосування теорії систем до практики соціальної роботи
- § 3. Теорія екологічних систем
- § 4. Створення мережі та системи соціальної підтримки

Розділ 9. Вміння в практиці соціальної роботи

§ 1. Історичні аспекти розвитку вмінь

§ 2. Вміння, необхідні для роботи на різних рівнях професійного втручання

Розділ 10. Ролі та функції соціальних працівників

§ 1. Ознайомлення з поняттям ролі як детермінованої моделі поведінки

§ 2. Визначення професійних ролей

§ 3. Основні ролі соціальних працівників

Розділ 11. Загальна модель втручання в соціальній роботі

§ 1. Основні риси загальної моделі практики

§ 2. Кроки планованого процесу змін та їх основні особливості

Література

1. Основы социальной работы / отв. ред. П.Д. Павленок. – М. : Инфра-М, 1997.

2. Введення у соціальну роботу : навч. посіб. / А.М. Бойко, І.М. Грига, Н.В. Кабаченко та ін. – К. : Фенікс, 2001. – 288 с.

3. Теория и методология социальной работы / С.И. Григорьев и др. – М., 1994.

4. Фирсов М.В. Ведение в теоретические основы социальной работы (историко-понятийный аспект) / М.В. Фирсов. – М., 1997.

Дисципліна: Методи соціальних досліджень

Розділ 1. Спецкурс «Методи соціальних досліджень» та його місце в системі підготовки соціальних працівників

§ 1. Соціальні дослідження в практиці соціальної роботи

§ 2. Особливості мікро- та макросоціального аналізів

§ 3. Кількісна і якісна парадигми

Розділ 2. Загальні методологічні засади «кількісної» соціології

§ 1. Статистика як один з основних інструментів соціологічного аналізу

§ 2. Вибірковий метод в соціологічному дослідженні

§ 3. Статистична обробка і аналіз емпіричної інформації

§ 4. Особливості проведення кількісних досліджень соціальними закладами

Розділ 3. Загальні методологічні засади «якісної» соціології

§ 1. Теоретичні основи якісного методологічного підходу

§ 2. Проблема співвідношення соціального та індивідуального

§ 3. Об'єкт та предмет «якісних» досліджень

§ 4. Проблема репрезентативності якісних досліджень: обґрунтування кількості випадків

Розділ 4. «Кількісні» та «якісні» методи збору соціологічної інформації

§ 1. Види та етапи кількісного прикладного соціологічного дослідження

§ 2. Тактики якісного соціального дослідження

§ 3. Опитувальні методи збору соціологічної інформації та їх класифікація

§ 4. Аналіз документів як кількісний метод

§ 5. Метод спостереження та експерименту

§ 6. Основні різновиди якісних досліджень

Розділ 5. Попередня підготовка «якісного» дослідження та реалізація задуму в польових умовах

§ 1. Специфіка сценарію «якісного» соціологічного дослідження

§ 2. Проблема, основне питання і підпитання, мета дослідження

§ 3. Методологія збору даних у якісних дослідженнях

Розділ 6. Первинний опис текстових даних «якісного» соціального дослідження

§ 1. Загальні принципи аналітичного опису

§ 2. Транскрипт і вибір одиниці тексту

§ 3. Щільний опис та первинне кодування

§ 4. Відкрите, осьове і вибіркоче кодування

§ 5. Процедура триангуляції

Розділ 7. Основи аналізу даних «якісного» соціального дослідження

§ 1. Метод аналітичної індукції

§ 2. Категоризація і класифікація, виділення категорій і субкатегорій

§ 3. Конструювання кластерів та побудова концепцій

§ 4. Сходження то теорії. Порівняльний аналіз аналогічних випадків

Розділ 8. Загальні засади підготовки науково-дослідного проекту

§ 1. Види науково-дослідних проектів

§ 2. Основні складові науково-дослідного проекту та їх структура

Розділ 9. Основи менеджменту науково-дослідного проекту

§ 1. Особливості менеджменту проекту в «якісній» та «кількісній» соціології

§ 2. Менеджмент польової роботи

§ 3. Менеджмент проекту на етапі обробки даних. Звітна документація

Розділ 10. Представлення даних соціальних досліджень в публікаціях

§ 1. Способи представлення результатів «кількісного» соціального дослідження

§ 2. Способи представлення результатів «якісного» соціального дослідження

Література

1. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / Н.В. Паніна. – К., 1996.

2. Ядов В. Социологическое исследование : методология, программа, методы / В. Ядов. – М., 1987.

Дисципліна: Питання неповносправності в соціальній роботі

Розділ 1. Предмет, цілі та завдання курсу, методи і об'єкти навчання

§ 1. Предмет і структура курсу, завдання, вимоги, література. Перспективи соціальної роботи з неповносправними у Львові та в Україні

§ 2. Професійні вимоги, професійна етика, суміжні професії. Роль професіоналів у соціальній роботі з неповносправними та їх організаціями. Вартість життя особи з неповносправністю

§ 3. Вада, порушення, інвалідність. Основні принципи. Важливість вживаних термінів для визнання і становища неповносправних у суспільстві

Розділ 2. Особистий досвід і вироблення ставлення студентів до неповносправних

§ 1. Особисте ознайомлення з неповносправністю: особа

§ 2. Особисте ознайомлення з неповносправністю: сім'я

§ 3. Специфіка роботи соціального працівника з деякими групами і категоріями неповносправних

§ 4. Ресурси та база підтримки неповносправної особи

Розділ 3. Соціальні аспекти неповносправності

§ 1. Неповносправність у світовій та в українській традиції і культурі

§ 2. Державна політика в галузі неповносправності

§ 3. Соціальні фактори неповносправності

§ 4. Новітні виклики - СНІД, екологічні захворювання. Технологія, транспорт, війни і їх вплив на виникнення інвалідності

§ 5. Працездатність і працевлаштування. Робочі місця для неповносправних

§ 6. Міжнародний рух і організації неповносправних. Їх роль у формуванні міжнародного законодавства

Розділ 4. Застосування інтеграційних та реабілітаційних підходів у соціальній роботі

§ 1. Користування інвалідним візком. Техніка їзди і подолання перешкод. Допоміжне обладнання для переміщення і побуту

§ 2. Інституціоналізація і життя в громаді. Принцип інтеграції. Залучення дітей до загальноосвітніх шкіл як альтернатива інтернатному вихованню. Освіта для осіб з неповносправністю

§ 3. Самозабезпечення і соціальна реабілітація. Модель незалежного життя

Розділ 5. Особи з неповносправністю в середовищі та громаді. Система надання послуг

§ 1. Доступність середовища і архітектурні бар'єри. Планування безбар'єрного середовища. Адаптивне обладнання громадських і житлових приміщень

- § 2. Охорона здоров'я. Медичні, санаторні, рекреаційні програми
- § 3. Фізична реабілітація. Форми реабілітаційної діяльності. Реабілітаційні центри і реабілітаційні табори
- § 4. Реабілітаційна команда і робота в команді

Розділ 6. Життя осіб з неповносправністю в позитивній перспективі

- § 1. Елементи здорового способу життя. Якість життя
- § 2. Психологія неповносправності та ідеологія незалежного життя. Модель само- і взаємопідтримки. Послуги, керовані споживачами
- § 3. Доступність і технологія. Інформаційні технології на службі неповносправних
- § 4. Діяльність неповносправних і новий соціальний рух

Література

1. Гайдук Н. Модель процесу посередництва: концепції, методи та прийоми : навч. посіб. / Н. Гайдук, А. Журавський. – Львів : вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2004. – 145 с.
2. Гірник А. Конфлікти : Структура, ескалація, залагодження / А. Гірник, А. Бобро. – К. : Основи, 2003. – 172 с.
3. Ваньє Ж. Бути людиною / Ж. Ваньє. – Львів : Свічадо, 2000. – 155 с.
4. Вернер Д. Реабілітація дітей-инвалідів / Д. Вернер – М. : Филантроп, 1995. – 654 с.
5. Сварник М. Що найважливіше для неповносправної дитини / М. Сварник // Якщо ми – батьки неповносправної дитини. – Краків : Огніско, 1998. – 64 с.

Дисципліна: Поведінка людини і соціальне оточення в соціальній роботі

Розділ 1. Вступ до теорій поведінки

- § 1. Природа теорій
- § 2. Обмеженість теорій поведінки
- § 3. Внесок теорій поведінки в практику соціальної роботи і розуміння людської поведінки на рівні особи, сім'ї і громади

Розділ 2. Теорії розвитку особи

- § 1. Психодинамічна теорія З.Фрейда
- § 2. Теорія розвитку впродовж життя Е.Еріксона
- § 3. Теорії пізнавального та морального розвитку (Ж.Піаже, І.Кольберг)

Розділ 3. Теорії конфлікту

- § 1. Теорії, в яких підкреслюється взаємозв'язок між зміною і конфліктом
- § 2. Моделі гноблення як основа для розуміння зв'язку між досвідом гноблення і поведінкою

Розділ 4. Теорія систем та екологічна перспектива

- § 1. Теорія систем і поведінка
- § 2. Екологічна перспектива і поведінка

Розділ 5. Теорії наснаження

- § 1. Теорії наснаження та їх зв'язок з динамікою дискримінації та гноблення
- § 2. Традиції наснаження та використання наснаження в соціальній роботі
- § 3. Доречність теорій наснаження на різних рівнях практики
- § 4. Зв'язок наснаження з основними завданнями соціальної роботи

Розділ 6. Теорія соціальної роботи та культура

- § 1. Динаміка відношень між різними культурами
- § 2. Вплив дисбалансу влади між культурами на поведінку
- § 3. Культурні групи, що зазнають утиску
- § 4. Значення культури для практики соціальної роботи

Розділ 7. Сім'я як система

- § 1. Визначення сім'ї
- § 2. Генограма як метод усвідомлення складної природи сімейної системи

Розділ 8. Система стадій життя сім'ї

- § 1. Життєві цикли сім'ї
- § 2. Завдання кожної стадії розвитку сім'ї

§ 3. Вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на функціонування всієї системи та окремих її членів.

Розділ 9. Формування сім'ї та ролі, обумовлені статтю

§ 1. Рішення, що приймаються в процесі формування сім'ї

§ 2. Роль сім'ї і роботи в житті чоловіка і жінки

§ 3. Зміни в чоловічих і жіночих ролях в сучасному суспільстві

Розділ 10. Сім'ї з малолітніми дітьми

§ 1. Вагітність, пологи і новонароджені

§ 2. Немовлята

§ 3. Діти дошкільного віку

§ 4. Діти молодшого шкільного віку

Розділ 11. Сім'ї з дітьми-підлітками

§ 1. Біологічні фактори розвитку

§ 2. Психологічні фактори розвитку

§ 3. Соціальні фактори розвитку

Розділ 12. Сім'ї в середні та пізні роки життя

§ 1. Дорослість

§ 2. Середній вік

§ 3. Похилий вік

Література

1. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. навч.-метод. посіб. / А.Й. Капська. – К. : УДЦССМ, 2001. – 220 с.
2. Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю. навч. посіб. / І.М. Трубавіна. – К. : ДЦССМ, 2002. – 132 с.
3. Крайг Г. Психология развития / Грэйс Крайг. – 7-е междунар. изд. – 2003.

Дисципліна: Політика соціального забезпечення

Розділ 1. Ідеологія, економіка та соціальна політика

§ 1. Визначення ідеології. Вплив ідеології на соціальний добробут

§ 2. Механізм творення соціальної політики

§ 3. Взаємозв'язок економіки, соціальної політики та ідеології

Розділ 2. Елементи аналізу ідеології

§ 1. Суспільство. Держава. Людська природа

§ 2. Основні економічні інститути

§ 3. Основні цінності

§ 4. Теорія соціальної справедливості

Розділ 3. Лібералізм

§ 1. Історичні передумови виникнення класичного лібералізму

§ 2. Суспільство. Держава. Людська природа

§ 3. Основні економічні інститути

§ 4. Основні цінності

§ 5. Теорія соціальної справедливості

§ 6. Томас Мальтус та його теорія народонаселення

§ 7. Утилітаризм, евігеніка та неоконсерватизм

§ 8. Сучасний лібералізм

Розділ 4. Функціоналізм

§ 1. Суспільство. Держава. Людська природа

§ 2. Основні економічні інститути

§ 3. Основні цінності

§ 4. Теорія соціальної справедливості

§ 5. Оскар Льюїс та „культура бідності”

Розділ 5. Соціал-демократична ідеологія

- § 1. Суспільство. Держава. Людська природа
- § 2. Основні економічні інститути
- § 3. Основні цінності
- § 4. Теорія соціальної справедливості
- § 5. Реджайнський маніфест

Розділ 6. Марксизм

- § 1. Суспільство. Держава. Людська природа
- § 2. Основні економічні інститути
- § 3. Основні цінності
- § 4. Теорія соціальної справедливості
- § 5. Радянська держава соціального добробуту: плюси і мінуси

Література

1. Введення в соціальну роботу : навч. посіб. – К. : Фенікс – 2001.
2. Ганслі Т.М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки / Теренс М. Ганслі. – К. : Основи, 1996. – 236 с.
3. Іванова О.І. Соціальна політика: теоретичні аспекти : курс лекцій / О.І. Іванова. – К. : вид. дім «КМ Академія», 2003. – 107 с.
4. Шевчук П. Соціальна політика / П. Шевчук – Львів, 2003. – 400 с.
5. Соціальна робота в Україні: перші кроки / за ред. В. Полтавця. – К., 2000. – 236 с.

Дисципліна: Посередництво та вирішення конфліктів

Розділ 1. Розуміння конфлікту. Підходи до вирішення конфлікту

- § 1. Конфлікт як природна і невід'ємна частина життя. Конструктивний і деструктивний конфлікт
- § 2. Від пасивності до активного втручання
- § 3. Форми подолання суперечностей
- § 4. Гнів. Цикл наростання гніву
- § 5. Підходи „перемога-перемога” і „перемога-поразка”

Розділ 2. Посередництво, його філософія та ключові концепції

- § 1. Посередництво як форма та особливий підхід до вирішення конфліктів
- § 2. Професійне втручання при розв'язанні конфліктів

Розділ 3. Модель та особливості процесу посередництва

- § 1. Стадії процесу посередництва

Розділ 4. Попередня стадія моделі посередництва

- § 1. Залучення учасників конфлікту до посередництва
- § 2. Компоненти процесу тестування
- § 3. Групова та індивідуальна орієнтація
- § 4. Збір інформації
- § 5. Критерії для оцінювання готовності учасників і придатності посередництва

Розділ 5. Відкриваюча стадія моделі посередництва

- § 1. Створення відповідного настрою зустрічі
- § 2. Формування домовленості, оцінювання готовності осіб просуватися далі
- § 3. Шляхи підвищення довіри до процесу посередництва
- § 4. Навички та вміння, необхідні на цій стадії

Розділ 6. Середня стадія моделі посередництва

- § 1. Особливості процесу виявлення прихованих інтересів
- § 2. Підсилення змін у спілкуванні
- § 3. Визначення сфери спільних інтересів

Розділ 7. Завершальна стадія моделі посередництва

- § 1. Підсумок і допомога учасникам закінчити зустріч
- § 2. Оцінювання опору

§ 3. Допомога у виборі найкращого рішення

Розділ 8. Роль посередництва в практиці соціальної роботи

§ 1. Виконання ролі посередника в практиці соціальної роботи

§ 2. Теорія конфлікту як теоретична база для посередництва

§ 3. Теорія систем як теоретична база для посередництва

Література

1. Гайдук Н. Модель процесу посередництва: концепції, методи та прийоми : навч. посіб. / Н. Гайдук, А. Журавський. – Львів : вид-во Ніц. ун-ту «Львівська політехніка», 2004. – 145 с.
2. Гірник А. Конфлікти : Структура, ескалація, залагодження / А. Гірник, А. Бобро. – К. : Основи, 2003. – 172 с.
3. Ваньє Ж. Бути людиною / Ж. Ваньє. – Львів : Свічадо, 2000. – 155 с.
4. Вернер Д. Реабілітація дітей-инвалідів / Д. Вернер – М. : Филантроп, 1995. – 654 с.
5. Сварник М. Що найважливіше для неповносправної дитини / М. Сварник // Якщо ми – батьки неповносправної дитини. – Краків : Огніско, 1998. – 64 с.

Дисципліна: Соціальна політика в Україні

Розділ 1. Що таке соціальна політика

§ 1. Визначення поняття «соціальна політика»

§ 2. Мета та цілі соціальної політики

§ 3. Проблеми, які розглядає соціальна політика

§ 4. Об'єкт та суб'єкт соціальної політики

§ 5. Інструменти соціальної політики

§ 6. Сфери соціальної політики в Україні

§ 7. Пріоритетні соціальні проблеми в Україні

Розділ 2. Політичні чинники соціальної політики в Україні

§ 1. Соціальний захист та соціальна політика: політичний вимір

§ 2. Соціально-політичні процеси в радянський період

§ 3. Соціально-політичні процеси в 90-і роки

§ 4. Правляча еліта в Україні

§ 5. Урядові програми соціальної політики

§ 6. Політичні аспекти подальшого соціального розвитку України та формування соціальної політики

Розділ 3. Економічні чинники соціальної політики в Україні

§ 1. Характерні риси економіки України радянського періоду

§ 2. Економічні процеси в Україні 90-х років 20 ст.

§ 3. Бідність. Характерні риси бідності в Україні

Розділ 4. Соціально-демографічні та територіальні чинники соціальної політики в Україні.

§ 1. Соціально-демографічні та медико-соціальні тенденції в Україні радянського періоду

§ 2. Соціально-демографічні та медико-соціальні тенденції в Україні у 90-і роки 20 ст.

§ 3. Найуразливіші соціальні групи в сучасній Україні

Розділ 5. Культурні чинники соціальної політики в Україні

§ 1. Характеристики українського суспільства в період трансформації та адаптації до нових умов

§ 2. Феномени українського суспільства

§ 3. Пріоритети в оцінці соціально-політичного життя за період 1991-2000 роки

Розділ 6. Документальна база соціальної політики в Україні

§ 1. Декларація прав людини, хартії, конвенції, міжнародні угоди

§ 2. Конституція України

§ 3. Законодавство України

§ 4. Рішення уряду

§ 5. Рішення та інструкції окремих міністерств

Розділ 7. Фінансове забезпечення соціальної політики

- § 1. Потенційні джерела фінансування соціальної політики
- § 2. Система соціальних гарантій
- § 3. Соціальна допомога
- § 4. Соціальне страхування
- § 5. Податки громадян, з яких формуються державний та місцевий бюджети
- § 6. Внески працюючих
- § 7. Благодійні внески громадян та організацій, міжнародна допомога

Розділ 8. Інституційне та інформаційне забезпечення соціальної політики

- § 1. Мережа соціальних відомств в Україні
- § 2. Функції та складові соціального обслуговування
- § 3. Тенденції соціального обслуговування в Україні
- § 4. Недержавні організації як партнери державних структур соціальної сфери
- § 5. Формування громадської думки щодо соціальних питань
- § 6. Характеристика складових комунікації в державних і недержавних установах

Розділ 9. Соціальний захист в Україні

- § 1. Визначення поняття «соціальний захист»
- § 2. Рівні системи соціального захисту
- § 3. Поняття соціального забезпечення
- § 4. Пенсійне забезпечення
- § 5. Державна допомога: мета, фінансування, види
- § 6. Адресна соціальна допомога: види, мета, особливості
- § 7. Соціальне обслуговування незапрацездатного населення
- § 8. Пільги, гарантії, компенсації

Розділ 10. Політика зайнятості

- § 1. Економічна трансформація та ринок праці
- § 2. Законодавство України про працю, зайнятість та соціальний захист безробітних
- § 3. Сучасний стан ринку праці в Україні
- § 4. Поняття зайнятості. Політика зайнятості

Розділ 11. Соціальні реформи в Україні

- § 1. Мета соціальних реформ в Україні
- § 2. Пріоритети соціальної політики. Урядові програми
- § 3. Роль недержавних організацій та громадських рухів у формуванні соціальної політики

Розділ 12. Реформування у сфері пенсійного забезпечення

- § 1. Основні завдання пенсійної реформи в Україні
- § 2. Напрями пенсійної реформи в Україні

Розділ 13. Міжнародні організації та формування соціальної політики в Україні

- § 1. Процеси глобалізації та соціальна політика України
- § 2. Міжнародні організації про реформування соціальної сфери в Україні

Література

1. Введення в соціальну роботу : навч. посіб. – К. : Фенікс – 2001.
2. Ганслі Т.М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки / Теренс М. Ганслі. – К. : Основи, 1996. – 236 с.
3. Іванова О.І. Соціальна політика: теоретичні аспекти : курс лекцій / О.І. Іванова. – К. : вид. дім «КМ Академія», 2003. – 107 с.
4. Шевчук П. Соціальна політика / П. Шевчук – Львів, 2003. – 400 с.
5. Соціальна робота в Україні: перші кроки / за ред. В. Полтавця. – К., 2000. – 236 с.

Дисципліна: Соціальна робота з дітьми та сім'ями

Розділ 1. Визначення аспектів ризику потрапляння сім'ї у кризу

- § 1. Функції сім'ї та роль її у житті дитини

- § 2. Типи неблагополучних сімей та причини сімейного неблагополуччя
- § 3. Типи неправильного виховання
- § 4. Бездоглядні, бездомні, безпритульні: поняття та причини
- § 5. Порівняльний аналіз психологічних теорій дитячого розвитку З. Фрейда, Дж.Г. Міда, Ж.

Піаже

- § 6. Теорії соціального виховання: критичні періоди соціалізації (за Е. Еріксоном)

Розділ 2. Кривдження та недогляд за дітьми: визначення та оцінювання

- § 1. Визначення аспектів ризику
- § 2. Визначення насильства
- § 3. Сім'я та насильство над дітьми
- § 4. Кривдження дітей в історичному контексті

Розділ 3. Девіантна поведінка у підлітків

- § 1. Поняття «девіантної поведінки»
- § 2. Причини виникнення
- § 3. Прояви та види девіантної поведінки

Розділ 4. Види узалежнень та їх прояви у дітей та підлітків

- § 1. Що таке узалежнення, його форми, види та прояви
- § 2. Узалежнення від хімічних речовин
- § 3. Види психологічного узалежнення

Розділ 5. Теоретичні засади консультування сім'ї

- § 1. Функції соціального працівника
- § 2. Методи і форми консультування сім'ї

Розділ 6. Процес втручання

- § 1. Домашні візити
- § 2. Інституційна модель опіки за скривдженими та знехтуваними дітьми

Література

1. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. навч.-метод. посіб. / А.Й. Капська. – К. : УДЦССМ, 2001. – 220 с.
2. Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю. навч. посіб. / І.М. Трубавіна. – К. : ДЦССМ, 2002. – 132 с.
3. Крайг Г. Психология развития / Грейс Крайг. – 7-е междунар. изд. – 2003.

Дисципліна: Соціальна робота з організаціями та громадами

Розділ 1. Громадянське суспільство в Україні

- § 1. Громадянське суспільство та держава. Парадигми держави
- § 2. Індивідуальна та громадська безпорадність. Подолання безпорадності та заперечення реальності: побудова дієспроможності
- § 3. Влада та владні відносини. Схема владного впливу. Влада (сила) в міжособистісних відносинах

Розділ 2. Громада як специфічна соціальна група

- § 1. Типи соціальних спільнот
- § 2. Поняття громади. Роль громадського сектору в суспільстві. Типи громад
- § 3. Людина в громаді. Мотивація громадської активності. Добровольці

Розділ 3. Громада і організація як система

- § 1. Порівняльний аналіз громади і організації
- § 2. Структура організації та громади. Можливі організаційні схеми організації і громади
- § 3. Соціальний капітал організації і громади. Поняття і види соціального капіталу

Розділ 4. Розвиток громади

- § 1. Підходи до розвитку громади: інтервенція чи саморозвиток
- § 2. Практична соціальна робота в громаді: історія виникнення, специфіка та особливості
- § 3. Громада як клієнт в соціальній роботі. Ролі соціального працівника в громаді

Розділ 5. Інтервенція в розвиток громади та організації

- § 1. Традиційні та сучасні уявлення про розвиток організацій і громад
- § 2. Поняття розвитку шляхом участі. Сходи участі
- § 3. Методи дослідження потреб громади і організації
- § 4. Моделі практичної соціальної роботи в громаді (класифікація Д. Ротмана)

Література

1. Пейн М. Сообщество как основа социальной политики и социального действия / М. Пейн // Взаимосвязь социальной работы и социальной политики. – М. : Аспект Пресс, 1997. – С. 44-50.
2. Семигіна Т. Робота в громаді : практика й політика / Т. Семигіна. – К. : вид. дім «КМ Академія», 2004.
3. Дікон Б. Глобальна соціальна політика / Б. Дікон, М. Халс, П. Стабс. – К. : Основи, 1999.
4. Семигіна Т. Соціальна політика у глобальному вимірі / Т. Семигіна. – К., 2003.

Дисципліна: Теорії і методи соціальної роботи

Розділ 1. Соціальна побудова теорії соціальної роботи та її застосування на практиці

- § 1. Визначення понять. Відмінності між теоріями, перспективами та моделями практики
- § 2. Відмінності соціальної роботи від інших професій
- § 3. Призначення соціальної роботи
- § 4. Визначення рівнів професійного втручання
- § 5. Становлення професійного втручання та еволюція теорій соціальної роботи
- § 6. Розвиток досліджень у галузі соціальної роботи
- § 7. Типи практики соціальної роботи.

Розділ 2. Системна та екологічна моделі

- § 1. Поняття про системну теорію
- § 2. Поняття про екологічну перспективу

Розділ 3. Перспектива сильних сторін та підходи з метою наснаження

- § 1. Принцип „патології” в соціальній роботі
- § 2. Теорії та підходи, що виникли на основі психоаналізу
- § 3. Підходи, що ґрунтуються на компетентності клієнта
- § 4. Наснаження в практичній соціальній роботі

Розділ 4. Структурна (радикальна) модель

- § 1. Визначення структурного підходу в соціальній роботі
- § 2. Історія руху
- § 3. Переваги і недоліки структурної/радикальної перспективи

Розділ 5. Генералістична та інші традиційні моделі

- § 1. Передісторія створення генералістичного підходу
- § 2. Головні виміри генералістичної моделі
- § 3. Рівні практики

Розділ 6. Залучення і первинне оцінювання

- § 1. Інтерв'ю в соціальній роботі
- § 2. Фаза залучення
- § 3. Оцінювання проблеми
- § 4. Оцінювання в кризовій ситуації

Розділ 7. Визначення мети та укладання контракту

- § 1. Формулювання мети
- § 2. Проміжні конкретні кроки
- § 3. Стратегії щодо використання ресурсів

Розділ 8. Професійне втручання

- § 1. Підтвердження
- § 2. Нормалізація
- § 3. Прийняття рішення
- § 4. Періодичний огляд виконаного

§ 5. Відстоювання прав клієнта

Розділ 9. Оцінювання результатів

§ 1. Процес оцінювання результатів

§ 2. Моделі оцінювання

§ 3. Перешкоди до проведення оцінювання

§ 4. Визначення успіху

Розділ 10. Завершення процесу професійного втручання і подальша перевірка

§ 1. Завдання на етапі завершення

§ 2. Підготовка до завершення процесу

§ 3. Переривання процесу дорадництва

§ 4. Емоційні аспекти завершення процесу.

§ 5. Настанови щодо завершення процесу і його закриття

§ 6. Подальша перевірка

Розділ 11. Інтеграція теорії і практики

§ 1. База знань і вмінь на різних рівнях практики

Розділ 12. Робота з окремими особами

§ 1. Уміння, необхідні для роботи з окремими особами

§ 2. Специфіка роботи

§ 3. Перенесення і взаємоперенесення

§ 4. Можливий контекст для роботи з окремими особами

Розділ 13. Робота з сім'ями

§ 1. Сім'я як суспільна одиниця

§ 2. Оцінювання сім'ї

§ 3. Вміння, необхідні для роботи із сім'ями

§ 4. Особливості роботи з сім'ями

Розділ 14. Робота з групами

§ 1. Група як соціальна одиниця

§ 2. Види груп

§ 3. Оцінювання груп

§ 4. Вміння, необхідні для роботи з групами

§ 5. Завдання в роботі з групами

§ 6. Процес роботи з групами

Розділ 15. Робота з громадами

§ 1. Громада як соціальна одиниця

§ 2. Оцінювання в роботі з громадами

§ 3. Вміння, необхідні для роботи з громадами

§ 4. Завдання в роботі з громадами

§ 5. Процес роботи з громадами

Література

1. Основы социальной работы / отв. ред. П.Д. Павленок. – М. : Инфра-М, 1997.

2. Введення у соціальну роботу : навч. посіб. / А.М. Бойко, І.М. Грига, Н.В. Кабаченко та ін. – К. : Фенікс, 2001. – 288 с.

3. Теория и методология социальной работы / С.И. Григорьев и др. – М., 1994.

4. Фирсов М.В. Ведение в теоретические основы социальной работы (историко-понятийный аспект) / М.В. Фирсов. – М., 1997.

Дисципліна: Феміністичні аспекти соціальної роботи

Розділ 1. Чому і як ми зосереджуємося на жінках?

§ 1. Ознайомлення з метою, завданнями курсу та системою оцінювання під час вивчення курсу. Обговорення сподівань студентів щодо курсу. Загальний вступ до курсу, ознайомлення з метою та завданнями курсу та його оцінюванням

§ 2. Навіщо вивчати проблеми жінок? Визначення фемінізму та гендеру

§ 3. Поняття гендерної ідентичності. Фізіологічні ознаки статі

§ 4. Сексуальність, сексуальна орієнтація

§ 5. Гендерні ідеали та стереотипи. Гендерні статуси та ролі

§ 6. Важливість взаємозв'язку між соціальною політикою та практикою в гендерному аспекті

Розділ 2. Позиція жінок в українському суспільстві

§ 1. Роль української жінки в родині, суспільстві, суспільних відносинах. Соціальний контекст гендерної рівності

§ 2. Законодавство України щодо рівності чоловіків та жінок

§ 3. Політичні економічні та соціальні передумови рівності між чоловіками та жінками. Жінки в системі соціально-трудова відносин. Жінки на політичній арені

§ 4. Домашнє насильство над жінками, сексуальні зловживання та торгівля жінками, охорона здоров'я, та благополуччя жінок

§ 5. Жінки з особливими потребами (жінки-інваліди)

§ 6. Діяльність жіночих організацій у Львові

Розділ 3. Гендерна нерівність. Гендерна стратифікація. Теорія гендерної дискримінації та гноблення

§ 1. Визначення гендерної нерівності, гендерної стратифікації, гендерної дискримінації. Місце гендеру в структурі соціальної нерівності. Клас, стать, раса, вік як вектори вимірювання соціальної нерівності. Гендерна нерівність в міжособистісних відносинах

§ 2. Гендерна стратифікація в символічних системах: в мові, релігії, засобах масової інформації. Сексизм

§ 3. Обговорення різних типів влади у взаємовідносинах. Традиційний розподіл влади. Теорія влади для маргіналізованих та виключених з суспільства груп клієнтів

§ 4. Ролі соціальних працівників в процесі роботи з жінками

Розділ 4. Огляд феміністичних теорій

§ 1. Теорії феміністичної диференціації. Оцінювання різноманітних феміністичних теорій: ліберальна, марксистська, радикальна, соціалістична, постмодерністські феміністичні теорії

§ 2. Теорія соціальної конструкції гендеру як динамічного вимірювання гендерної культури

§ 3. Відмінність між цими теоріями в термінах та ідентифікаційні особливості гендерної стратифікації

§ 4. Стратегії розвитку покращення гендерної стратифікації

Розділ 5. Історичний розвиток фемінізму в Східній Європі: 20 роки XX ст. – сьогодні

§ 1. Огляд історичних подій в Східній Європі в період XIX - поч. XX ст. та їх вплив на формування державної політики щодо жінок

§ 2. Жінка в Радянському Союзі – декларація та факти. Стан жінок в сьогоdnішньому суспільстві

§ 3. Відмінності в ситуації жінок Західної та Східної Європи в історичному, політичному та соціальному аспектах

§ 4. Фемінізм в соціальній роботі

Розділ 6. Основи фемінізму в соціальній роботі

§ 1. Застосування феміністичних підходів в практичній соціальній роботі. Ключові феміністичні принципи, цінності та методи фемінізму в соціальній роботі

§ 2. Основи роботи з пригнобленими верствами. Розуміння та зміна репресивних структур

Розділ 7. Феміністичні аспекти в роботі з сім'ями

§ 1. Аналіз та розвиток гендерних ролей в родині. Гендерна ідеологія в родині. Особливі потреби жінок в родині. Власний досвід формування гендерної ідентичності

§ 2. Особливості роботи з жінками по подоланню бар'єрів стереотипізації

§ 3. Індивідуальна та групова робота з жінками та членами їх родин

§ 4. Особливості представлення інтересів жінок в різних державних та соціальних установах. Робота в школах, судах, органах соціального забезпечення по захисту прав жінок

Розділ 8. Групова робота з жінками

§ 1. Історичні паралелі розвитку групової роботи та роботи з жінками. Гендерні аспекти групової роботи та їх відмінності від традиційних принципів групової роботи. Ключові аспекти феміністичної групової роботи

§ 2. Моделі групової роботи з жінками: група росту, група підтримки, група самопомоги, терапевтична група

Розділ 9. Гендерний аспект роботи в громаді

§ 1. Розвиток громади. Гендерні особливості громади

§ 2. Гноблення в громаді. Сексизм в громаді

§ 3. Особливості роботи з жінками у громаді

Розділ 10. Поєднання політики та практики соціальної роботи

§ 1. Політика сім'ї - політика тиску на жінку. Ідентифікація взаємозв'язку між фінансово-економічним навантаженням соціальної політики та життям сімей, зокрема жінок

§ 2. Феміністичний аналіз соціальної політики

§ 3. Основи законодавства в галузі сім'ї та жінок. Гендерно-орієнтований аналіз законодавчої бази. Застосування практики фемінізму до роботи з спеціальними групами клієнтів

Розділ 11. Феміністичні аспекти залежності від психоактивних речовин

§ 1. Особливості залежності від психоактивних речовин між чоловіками та жінками. Вплив фізіологічних особливостей на розвиток залежності

§ 2. Спеціальні психологічні проблеми жінок, залежних від психоактивних речовин: депресія, безсилля, стигматизація, рольові стереотипи, фізіологічний ризик, фатальний алкогольний синдром

Розділ 12. Бездомні жінки та фемінізація бідності

§ 1. Соціальні, економічні, культуральні та політичні аспекти, політика щодо жіночої бездомності. Розуміння наслідків довготривалої бездомності

§ 2. Проблеми бездомних жінок: алкоголізм, наркоманія, проституція, ВІЛ/СНІД, психічні захворювання

§ 3. Характеристика бездомних жінок та їх дітей

§ 4. Бездомні діти: їх можливості щодо розвитку та освіти. Погляд на жіночу бездомність з точки зору фемінізму

§ 5. Ідентифікація та імплементація гендерних цінностей в практику соціальної роботи щодо бездомних жінок

Розділ 13. Гендер та насильство

§ 1. Визначення насильства: сексуального, фізичного, морального

§ 2. Сімейне насильство, насильство по відношенню до дітей

§ 3. Побиття жінок, дітей, чоловіків. Сексуальне зловживання над жінками та дітьми. Запобігання насильству на стадії побачення

§ 4. Юридичні та особистісні аспекти насильства. Агресія та ненасильство

§ 5. Проблеми сексуальних домагань на робочому місці

§ 6. Віктимізація жінки в сучасній культурі

Розділ 14. Жінки та вік

§ 1. Ролі жінок в різний вікових аспектах. Потреби жінок різного віку. Ейджизм

§ 2. Особливі потреби жінок старшого та похилого віку: догляд, денний догляд. Проблеми зі здоров'ям

§ 3. Роль соціального працівника в роботі з жінками старшого віку

Розділ 15. Жінки та політична і соціальна активність

§ 1. Місце гендеру в структурі соціальної нерівності

§ 2. Гендерні проблеми в сфері політики. Жінки в якості суб'єктів соціальних змін. Поняття політичної коректності. Політика рівних можливостей. Участь жінок на різних рівнях прийняття рішень

§ 3. Міжнародне та Українське право про права жінок і шляхи його вдосконалення

§ 4. Недоліки державного соціального захисту жінок, материнства та дитинства

Література

1. Бестужев-Лада И. В лабиринтах эмансипации / И. Бестужев-Лада, О. Захарова. – М., 2000. – 200 с.
2. Введение в гендерные исследования : в 2 ч. / под ред. И. Жеребецкой. – Х. ; СПб., 2001. – Ч. 1. – 707 с. ; Ч. 2. – 991 с.